

Plejeplan for enge og moser langs Hvidbjerg Å og Ove Sø Projektområde 2 i RigKilde-LIFE

Gældende for perioden 2022-2032

Indhold

1	Indledning.....	3
2	Beskyttelsesmæssig status.....	3
3	Beskrivelse af området og potentiale.....	4
4	Målsætning for projektområde 2, Hvidbjerg Å.....	5
5	Plejeplan for området.....	5
5.1	Tekniske anlæg.....	5
5.1	Drift af arealerne.....	5
5.3	Øvrige retningslinjer.....	6
	Kortbilag 1. Hegn etableret i projektområdet.....	7
	Kortbilag 2 og 3. Rydninger foretaget samt paddeskrab etableret i projektområdet.....	8
	Kortbilag 4. Hydrologiområder i projektområdet.....	9
	Kortbilag 5. Skilte opsat i projektområdet.....	10

Ansvarsfraskrivelse

Indeværende plejeplan er udarbejdet som led i LIFE projektet LIFE14 NAT/DK/000606 som støttes økonomisk af EU Kommissionen. I henhold til artikel II.7.2 i General Conditions kan de holdninger og den viden, der kommer til udtryk i rapporten, under ingen omstændigheder blive betragtet som EU Kommissionens officielle holdning og EU Kommissionen er ikke ansvarlig for den videre brug af oplysningerne i rapporten.

1 Indledning

Som en del af EU LIFE-projektet, RigKilde-LIFE indgår dele af Natura 2000 området Hvidbjerg Å, Ove sø og Ørum Sø som projektområde 2. Projektområdet er 274 ha.

Det er målsætningen i LIFE-projektet at opretholde, genskabe og udvide arealet med de prioriterede habitatnaturtyper rigkær (typekode 7230), kildevæld (typekode 7220) og avneknippemose (typekode 7210). Sekundært er det målet at forbedre tilstanden i naturtyperne strandeng (typekode 1330), grå/grøn klit (typekode 2130), klithede (typekode 2140), tidvis våd eng (typekode 6410) og hængesæk (typekode 7140), der ofte ligger i mosaik med de prioriterede naturtyper.

Målsætningen udspringer fra Natura 2000 planens konkrete mål for det enkelte områdes naturtyper og arter fra 2010-2015 og er helt eller delvis videreført i seneste og gældende Natura 2000 plan (2016-2021).

Denne plejeplan supplerer Natura 2000 handleplanen for Natura 2000 området 27; Hvidbjerg Å, Ove Sø og Ørum Sø med en mere detaljeret plan for de områder, hvor der i forbindelse med RigKilde-LIFE er udført konkrete indsatser.

Plejeplanen beskriver de tiltag, der kan bruges for at nå de opstillede mål for områdernes udvikling med naturtyperne rigkær, kildevæld samt tidvis våd eng og hvordan arealerne skal forvaltes fremover. Planen er gældende for perioden 2022-2032 og vil kunne justeres, såfremt der kommer ny viden på området eller der viser sig nye eller andre muligheder for at forbedre naturtypernes bevaringsstatus.

Plejeplanen er udarbejdet i medfør af aktion F4 i RigKilde-LIFE. Plejeplanen optages som bilag til Natura 2000-planen 2022-2027 for Natura 2000 område nr. 27; "Hvidbjerg Å, Ove Sø og Ørum Sø", hvorved plejeplanen bliver "lovmæssig operationel".

2 Beskyttelsesmæssig status

Natura 2000 området Hvidbjerg Å, Ove Sø og Ørum Sø udgøres af Habitatområde H27 og Fuglebeskyttelsesområde F21. Kun dele af Natura 2000-området, særligt engene og moserne langs sø- og å-systemet udgør projektområde 2 i RigKilde-LIFE. Samtlige arealer indenfor projektområdet er beskyttet jf. Naturbeskyttelseslovens § 3.

RigKilde-LIFE Projektområde 2 Hvidbjerg Å

I projektområdet er der bl.a. kortlagt rigkær (7220) og tidvis våd eng (6410), som udgør de primært forekommende habitatnaturtyper, men også kildevæld (7220) findes inden for projektområdet. Derudover indeholder området egnede levesteder for stor vandsalamander.

Af ynglefugle på udpegningsgrundlaget findes rørdrum, mens området også er udpeget for trækfuglene kortnæbbet gås, sangsvane og sædgås.

3 Beskrivelse af området og potentiale

Projektområdet udgøres som nævnt af dele af Hvidbjerg Å-systemet, der står i forbindelse med en række søer. Langs vandløbssystemet og de næringsrige søer findes værdifulde enge, moser og partier med vældpræg. Det er disse enge, moser og vældområder, der udgør det egentlige projektområde. Områderne er alle privatejede på nær enkelte arealer, der ejes af Thisted Kommune.

Naturtilstanden for de lysåbne kortlagte habitatnaturtyper er langt overvejende god. Den gode naturtilstand skyldes bl.a. at der overordnet set er få problemer med direkte påvirkning fra nærtliggende dyrkede arealer og invasive arter. Derudover er problemer med tilgroning af de dominerende naturtyper i det hele taget begrænset, da naturarealerne i stor udstrækning afgræsses.

Dog er de værste trusler mod nogle områdets habitatnaturtyper uhensigtsmæssig hydrologi, tilgroning og en øget eutrofiering. Flere ny-kortlagte rigkær og områder med potentiale for udvikling af tidvis våd eng, rigkær og kildevæld har problemer med afvanding mens andre er udfordret af en lidt for høj vegetation eller tilgroning med vedplanter.

Med projektet er der iværksat følgende tiltag:

1. Afgræsningen indenfor projektområdet er forbedret ved forøgelse af arealer med afgræsning samt udbedring af faciliteter, herunder med nyt hegn på i alt 45 ha, incl. led, kreaturovergange, fangfolde, drikkevandsforsyninger og strømforsyninger.
2. Eksisterende eller potentielt rigkær er forbedret ved rydning af pileopvækst eller tagrør på i alt 8,55 ha med efterfølgende afgræsning.
3. Hydrologien er blevet forbedret på i alt 34,9 ha ved at grøfter og dræn er blevet lukket eller omlagt.
4. Et paddehuller for stor vandsalamander er etableret
5. Formidlingskilte er opsat

Djævelsbid i rigkær ved Sønderhå

4 Målsætning for projektområde 2, Hvidbjerg Å

Målsætningen for delområdet er ifølge Rigkilde-LIFE-projektet, at:

Genskabe og fremme udviklingen af habitatnaturtyperne rigkær (7230) og kildevæld (7210)

5 Plejeplan for området

5.1 Tekniske anlæg

I forhold til publikumsfaciliteter, klargørelse af området til græsning og forbedring af hydrologi, er der blevet etableret/sat følgende tekniske anlæg i projektområdet.

1. 9,8 km nyt hegn, incl. led, kreaturovergange, fangfolde, drikkevandsforsyninger og strømforsyninger
2. 2 vandhul til stor vandsalamander
3. 4 formidlingsskilte

5.1 Drift af arealerne

I den fremtidige forvaltning er det vigtigt at bevare de ryddede og afgræssede områder lysåbne med naturlige hydrologiske forhold.

Retningslinjer for driften af projektområderne:

- Afgræsning skal foregå med kreaturer i perioden 1. april til 1. oktober eller længere, hvis arealets tilstand tillader det. I nogle af de vådeste blødbundsområder kan en kortere udbindingsperiode dog være nødvendig af hensyn til kreaturerne sikkerhed. Græsningstrykket skal følges nøje med henblik på tilpasning.
- Tilskudsfodring må ikke finde sted. Dog kan der i forbindelse med indfangning af dyr foretages let fodring i fangfold. Evt. restfoder fjernes efterfølgende
- Mindst hvert 3. år føres tilsyn med ryddede/slåede arealer, og der følges op med skånsom rydning/slåning af genvækst, såfremt det vurderes at udgøre en trussel for naturtyperne. Thisted Kommune forestår tilsyn og eventuel opfølgning.
- Mindst hvert 3. år føres tilsyn med etablerede paddeskrab og eller vandhuller med henblik på at vurdere, om der er behov for at udføre tilpasninger eller oprensninger. Om nødvendigt iværksættes pleje for at opretholde paddeskrabene som egnede levesteder for padder. Endvidere føres tilsyn med, om der sker nytilløbninger, fodring eller opsætning af andehuse eller andre påvirkninger, som skal bringes til ophør. Thisted Kommune forestår tilsyn og eventuel opfølgning.

Topstar tuer i Kildevæld ved Ove Sø

- Mindst hvert 3. år følges op på hydrologiske tiltag, med henblik på at sikre, at afvæргеogrøfter, mv. vedligeholdes i overensstemmelse med det tilsigtede formål. Thisted Kommune forestår tilsyn og eventuel opfølgning.
- I løbet af 2023 besigtiges de 4 skilte i delområdet, og det besluttet, om de skal vedligeholdes, ændres eller afvikles efter efterliferperioden. Tilsyn og opfølgning udføres Thisted Kommune.

5.3 øvrige retningslinjer

Udover ovennævnte bestemmelser for den løbende pleje gælder følgende:

- Hegnsvedligeholdelse er omfattet af græsningsaftalen.

Kortbilag 1. Hegn etableret i projektområdet

Kortbilag 2 og 3. Rydninger foretaget samt paddeskrab etableret i projektområdet

Kortbilag 4. Hydrologiområder i projektområdet

Kortbilag 5. Skilte opsat i projektområdet

